

“Prekérna práca”

S týmto pojmom sa môžeme stretnúť často v odborných kruhoch (prednáškach, diskusiách ...) v oblasti pracovného práva a v súvislosti s prácou odborou.

Slovo “prekérny” nájdeme aj slovníku slovenského jazyka ako nepisovné slovo (ide o bohemizmus – prevzatie z češtiny) a používa sa vo významoch:

neistý, ťaživý, trápny, chúlостivý, nepríjemný

Prekérna práca je doslovným prekladom anglického výrazu:

„Precarious work”

V angličtine má slovo „precarious” aj ďalšie významy ako:

nepríjemný, nezaručený, riskantý, zúfalý

Vzhľadom že slovo “prekérny” nie je spisovné, objavujú sa niekedy aj iné názvy, ktoré sú voľným prekladom pôvodného názvu ako „neistá práca” resp. „riziková práca”. Hoci aj pojem „riziková práca” možno významovo zaradiť pod pojem prekérna práca, problémom je, že tento pojem sa používa skôr v terminológii súvisiacej s bezpečnosťou práce. Preto sa mi tento pojem zdá menej vhodný ako napr. „neistá práca”. Či ide o rizikovú prácu s významom nebezpečná alebo neistá, treba zistiť z kontextu použitia tohto výrazu.

Pod pojmy:

prekérna práca = neistá práca = riziková práca (riskantná)

možno zaradiť všetky iné formy práce ako je pracovný pomer na dobu neurčitú a plný pracovný úväzok. Spadá tam teda:

- pracovný pomer na dobu určitú
- pracovný pomer na kratší pracovný čas
- domáca práca a telepráca
- dočasné pridelenie „práca cez agentúry = prenájom pracovnej sily“
- práca na živnosť (pseudoživnostníci – zastreté pracovné pomery)
- dohody o prácach mimo pracovné pomery
- práca na zavolanie

Tieto formy pracovných vzťahov sú pre zamestnanca „neisté“ resp. „rizikové“ preto, že napr. nemajú rovnakú pracovnoprávnu ochranu ako štandardné pracovné vzťahy, ich pracovné nároky (mzdové a iné) sú spravidla nižšie, neumožňujú plné zabezpečenie rodiny, ani plné sociálne zabezpečenie (poistenie).

Ako slovenský ekvivalent možno ešte použiť aj pojem „neštandardné formy zamestnania“.

Prikladáme aj preklad anglického textu prevzatého z wikipédie zo stránky

http://en.wikipedia.org/wiki/Precarious_work

Tento pojem je používaný na označenie neštandardných foriem zamestnania, ktoré sú slabo platené, neisté, nechránené a nedokážu zabezpečiť chod domácností. V posledných rokoch sme mohli sledovať dramatický nárast v prekérnych zamestnaniach, čo je dôsledkom takých faktorov ako:

- globalizácia,
- presun z výrobného sektoru do sektoru služieb a
- rozšírenie informačných technológií.

Tieto zmeny vytvorili novú ekonomiku, ktorá vyžaduje flexibilitu na pracovisku, čo spôsobilo pokles štandardných zamestnaneckých vzťahov na jednej strane a dramatický nárast neistých (prekérnych) foriem zamestnania na strane druhej. Dôležitým znakom neistej (prekérnej) práce je, že sa najčastejšie vyskytuje u žien.

Neistá (prekérna) práca je najčastejšie spájaná s týmito typmi zamestnania:

- práca na čiastočný úväzok,
- samostatná zárobková činnosť,
- pracovný pomer na dobu určitú,
- dočasné zamestnávanie,
- práca na zavolanie,
- domáca práca a
- telepráca.

Všetky tieto formy sú si príbuzné v tom, že nenapĺňajú charakteristické znaky štandardného pracovného pomeru (plný pracovný úväzok, súvislá práca u jedného zamestnávateľa). Samozrejme, každá z týchto foriem môže poskytovať isté jej vlastné výhody, ale všetky majú tiež určité spoločné nevýhody ako:

- nízka mzda,
- málo benefitov,
- nedostatok kolektívnej reprezentácie a
- malá, resp. žiadna záruka práce.

Existujú štyri dimenzie, na základe ktorých usudzujeme či je určitá forma zamestnania neistá (prekérna) alebo nie, a to:

- stupeň istoty súvislého zamestnania,
- kontrola pracovného procesu, ktorá súvisí s prítomnosťou alebo naopak absenciou odborových zväzov a profesionálnych asociácií a týka sa kontroly pracovných podmienok, miezd, pracovného tempa,
- stupeň zákonnej ochrany a
- úroveň príjmov.

Bratislava 24. 9. 2008

Vypracoval: **Ing. Stanislav Tarnovský, Mgr. Lenka Planková, OZ KOVO**